

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО ПЕТЬО ПЕТКОВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 32130/03)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

7 януари 2010

ОКОНЧАТЕЛНО

07/04/2010

Настоящото решение става окончателно при наличие на условията по член 44 § 2 от Конвенцията. Може да бъде обект на редакционни промени.

По дело „Петьо Петков срещу България”,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение),
засадавайки състав :

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,
Ренате Йегер (Renate Jaeger),
Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),
Райт Марусте (Rait Maruste),
Марк Вилигер (Mark Villiger),
Изабел Беро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefèvre), *съдии*,
Павлина Панова, *съдия ad hoc*,

и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на отделението*,
след проведено обсъждане в закрито заседание на 11 януари 2011 г.,
постанови следното решение, прието на същата дата:

ПО ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№32130/03) срещу Република България, внесена в Съда на 24 септември 2003 г. от българския гражданин г-н Петьо Стоянов Петков (“жалбоподател”) на основание член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”).

2. Жалбоподателят се представлява от г-н Д. Кънчев, адвокат в София. Българското правителство („Правителството”) се представлява от неговия агент, г-жа Светла Атанасова от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателят се оплаква от факта, че по време на престоя в Софийския затвор е бил принуждаван да прикрива лицето си с качулка при появяване на публични места и е бил изолиран от дейностите на останалите затворници, а не е разполагал с никакво вътрешноправно средство за защита срещу тези две твърдени нарушения на изконни права. Оплаква се и от факта, че не е бил освободен веднага след оправдателната присъда, както и от времетраенето на задържането му. Той твърди също, че с изказването си на пресконференция, районен прокурор е накърнил презумпцията му за невиновност. Накрая заинтересованият твърди, че е нарушено правото му на свободно разпореждане със собствено имущество поради необосновано задържане на автомобила му като веществено доказателство за прекомерно дълъг период от време.

4. На 29 януари 2008 г. Съдът обяви жалбата за частично недопустима и реши да уведоми Правителството за съдържащите се в нея оплаквания по членове 3, 5 §§ 1 и 3, 6 § 2 и 13 от Конвенцията, както и по член 1 от Протокол № 1. В съответствие с член 29 § 1 от

Конвенцията бе решено жалбата да се разгледа едновременно за допустимост и по същество.

5. Поради самоотвод на г-жа Здравка Калайджиева, избран съдия от квотата на България (член 28 от Правилата на Съда), на 30 януари 2009 г. Правителството определи г-жа П. Панова за съдия *ad hoc*, която да заседава на нейно място (член 27 § 2 от Конвенцията и член 29 § 1a) от Правилата на Съда).

ПО ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

6. Жалбоподателят е роден през 1971 г. и живее в София.

A. Наказателното преследване срещу жалбоподателя

7. На 17 декември 2001 г. около 10:30 ч. пред сградата на Националната дирекция за строителен контрол в София един мъж плиснал сярна киселина в лицето на г-жа Г., заместник-директор на това ведомство. В същия ден Софийска следствена служба започнала наказателно преследване срещу неизвестен извършител, а полицията предприела действия за издирването му.

8. На 15 януари 2002 г. жалбоподателят е бил арестуван от полицията, а малко по-късно му било предявено обвинение за нанесена телесна повреда на г-жа Г. Разпитан за събитията от 17 декември 2001 г., той обяснил, че като таксиметров шофьор в същия ден е превозвал клиенти със своя автомобил далече от мястото на инцидента.

9. Органите на предварителното разследване са разпитали няколко очевидци, възложили няколко експертизи и организирали няколко очни ставки за разпознаване на жалбоподателя. На 5 февруари 2002 г. следователят иззел таксито на жалбоподателя като веществено доказателство, а на 19 февруари 2002 г. организирай разпознаване на автомобила от свидетел, за да се провери алибито на въпросното лице.

10. На 16 декември 2002 г. бащата на жалбоподателя (и негов защитник в рамките на наказателното производство) подал до Софийска районна прокуратура молба за връщане на иззетия от сина му автомобил. С постановление от 18 декември 2002 г. последната е отхвърлена с мотив, че това веществено доказателство е от съществено значение за установяване на фактите, свързани с престъпното деяние.

11. На 15 януари 2003 г. Софийска районна прокуратура внесла пред районния съд обвинителен акт срещу жалбоподателя за

нападение над г-жа Г. чрез заливане на лицето ѝ със сярна киселина. С решение от 19 юни 2003 г. Софийският районен съд (СРС) оправдал г-н Петков, преценявайки, че събраните доказателства не са достатъчни, за да покажат по безспорен начин, че той действително е извършител на деянието. СРС разпоредил на разследващите органи да върнат на жалбоподателя иззетите лични притежания. Съдът обаче не упоменал сред тях автомобила на жалбоподателя. На 30 юни 2003 г. прокуратурата внесла протест срещу това решение.

12. Процесът на жалбоподателя бил широко отразен в средствата за масово осведомяване. На пресконференция от 11 септември 2003 г. прокурор К., който оглавявал Софийска районна прокуратура, заявил, че никой съдия не може да го убеди, че въпросното лице не е виновно за покушението над г-жа Г. Това изявление е публикувано в пресата.

13. Оправдателната присъда на първата инстанция била потвърдена както от Софийски градски съд, с решение от 31 март 2004 г., така и от Върховния касационен съд, с решение от 19 януари 2005 г.

14. След края на процеса, представителят на жалбоподателя подал (респективно на 2 септември 2005 г. и на 9 март 2006 г.) две молби до Софийски районен съд, в които го приканва да разпореди връщането на иззетия автомобил. С решение на СРС от 31 март 2006 г. молбата била уважена. На 26 април 2006 г. заинтересованият си възстановил владението на автомобила. По негови думи, последният е върнат в неизправност и при липса на някои принадлежности.

15. Жалбоподателят заявява, че за времето на наказателния процес му е била наложена забрана за напускане на територията на страната.

Б. Предварителното задържане на жалбоподателя

16. Жалбоподателят бил арестуван от полицията на 15 януари 2002 г.

17. На 19 януари 2002 г. той бил изправен пред Софийски районен съд, който му определил мярка за неотклонение задържане под стража. СРС приел, че въз основа на събраните доказателства има резонни основания да се заподозре жалбоподателят в извършване на престъпно деяние: бил е разпознат като извършител от шестима очевидци. От друга страна, отчитайки тежестта на повдигнатите обвинения и използвания начин на действие, съдът стигнал до заключението, че има опасност от укриване или извършване на нови престъпни деяния. На 30 януари 2002 г. Софийски градски съд потвърдил това решение.

18. Между 8 март и 7 октомври 2002 г. Софийският районен съд отхвърлил четири молби за изменение на мярката за неотклонение на жалбоподателя. Като взел предвид тежестта на обвиненията, наличието на предишна присъда и агресивното поведение на жалбоподателя, съдът приел, че продължава да съществува опасност от

извършване на нови закононарушения. Тези решения били потвърдени от Софийски градски съд.

19. На 29 януари 2003 г., след внасянето в съда на обвинителния акт срещу жалбоподателя, съдията докладчик по делото отхвърлил нова молба за изменение на мярката за неотклонение, като се аргументирал с тежестта на предявените обвинения. На 29 април 2003 г. Софийският районен съд отхвърлил още една молба за изменение на мярката за неотклонение на въпросното лице със същата аргументация.

20. На 19 юни 2003 г. в 16:00 часа Софийският районен съд постановил оправдателна присъда и разпоредил незабавното освобождаване на жалбоподателя. Последният бил освободен на 20 юни 2003 г. след обяд.

В. Поставянето на качулка и изолирането на жалбоподателя

21. Считано от 9 май 2002 г., с постановление на районната прокуратура, жалбоподателят бил задължен да носи качулка с две дупки за очите всеки път, когато напускал килията си. По негови думи, мярката била прилагана при конвоирането му извън мястото на задържане, за явяване пред съда и по време на заседанията на районния съд, както и, многократно, когато просто отивал на свиждане със своите близки или защитници. Много фотоси са публикувани в пресата.

22. През м. януари и м. април 2003 г. жалбоподателят се оплакал от положението си пред Висшия съдебен съвет и Главната прокуратура, но не получил никакъв отговор. На заседание на СРС от 20 май 2003 г. неговият адвокат отново повдигнал този въпрос, изтъквайки, че оспорваната мярка не е предвидена в българското законодателство. Прокурорът поискал от съда да разреши продължаване на мярката, тъй като: имало свидетел, разпознал жалбоподателя като извършител на сходно деяние в рамките на друго наказателно преследване; разследващите органи издирвали още свидетели и прикриване на лицето се налагало, за да не се навреди на евентуални очни ставки.

23. Софийският районен съд взел под внимание аргументите на прокурора относно упоменатото висящо производство, но преценил, че въпросната мярка е прилагана вече доста време и решил тя да остане в сила само до края на следващото заседание, насрочено за 22 май 2003 г. Въпреки това съпровождащите полицаи продължили да слагат качулка на жалбоподателя извън заседателната зала много след тази дата – чак до 18 юни 2003 г.

24. По време на престоя в Софийския затвор, от 3 януари до 20 юни 2003 г., жалбоподателят бил поставен в единична килия под ключ. През цялото време бил изолиран от другите задържани и не участвал в никаква дейност заедно с тях. Без отговор са останали неговите две

молби до директора на затвора, подадени съответно на 14 април и на 20 май 2003 г., с искане за облекчаване на наложения режим на задържане.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

25. Вътрешноправните разпоредби относно реда и условията за предварително задържане, в редакцията им след 2000 г., са изложени в синтезиран вид в следните решения на Съда: *Добрев срещу България* (№ 55389/00, §§ 32 до 35, 10 август 2006 г.) и *Йорданов срещу България* (№ 56856/00, §§ 21 до 24, 10 август 2006 г.).

26. Разпоредбите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, които позволяват да се ангажира отговорността на държавата за вреди, причинени от лоши битови условия и липса на медицински грижи в местата за изтърпяване на наказания, както и общ преглед на относимата съдебна практика, са изложени в следните решения на Съда: *Добрев срещу България* (№ 55389/00, §§ 40 и 41), *Кирилов срещу България* (№ 15158/02, §§ 21 и 22, 22 май 2008 г.) и *Христов срещу България* (№ 36794/03, 18 март 2008 г.).

27. Вътрешноправните разпоредби, отнасящи се до секвестрирането на движимо имущество за целите на наказателни производства, са изложени в синтезиран вид в решение *Карамитров и други срещу България* (№ 53321/99, §§ 29 до 33, 10 януари 2008 г.).

28. Към момента на извършване на деянието няма вътрешноправна разпоредба, според която лицето на задържания може да се прикрива чрез маска или качулка. Такива са въведени на 23 юли 2003 г. с Инструкция № I-167 на министъра на вътрешните работи, която разрешава, в член 57, алинея 2, „при придвижване на публично място на задържаното лице да се поставя временно маска или друго средство за прикриване на лицето, с цел гарантиране на анонимност”.

29. Условията за изтърпяване на наказанието от лица в режим на предварително задържане са уредени в наредба на министъра на правосъдието от 19 април 1999 г. (*Наредба № 2 от 19 април 1999 г. за положението на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража*). Тази наредба указва, че „обвиняемите и подсъдимите, настанени в място за лишаване от свобода, се държат в постоянно заключени помещения без право на участие в колективни мероприятия, по съдебно или прокурорско разпореждане и/или по инициатива на директора на затвора, когато това се налага по съображения за сигурност” (член 14), както и че всички задържани „имат право да ползват престой на открито не по-малко от 1 час дневно, да провеждат две свиждания месечно с продължителност по 45 минути, да получават и/или изпращат неограничен брой писма” (член 24).

Съгласно член 119, алинеи 6 и 7, от Закона за съдебната власт (от 1994 г., отм.), прокурорът упражнява надзор за законност в местата за задържане или за лишаване от свобода, респ. може да спира изпълнението или да отменя незаконосъобразни мерки, наложени от затворническата администрация спрямо дадено лице.

ПРАВЕН АНАЛИЗ НА ФАКТИТЕ

I. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИТЕ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

30. Жалбоподателят твърди, от една страна, че в рамките на наказателното преследване е бил принуден да прикрива лицето си с качулка, и от друга страна, че по време на престоя си в Софийския затвор, от януари до юни 2003 г., е бил изолиран от обичайните за другите задържани дейности. Той счита, че тези факти съставляват две отделни нарушения на член 3 от Конвенцията, който гласи :

„Никой не може да бъде подлаган на изтезания, нечовешко или унизително отношение или наказание.”

А. Допустимост

31. Съдът констатира, че горепосочените оплаквания очевидно не са неоснователни по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Отбелязва също, че по отношение на тях не е налице никакво друго основание за недопустимост. Следователно, може да бъдат обявени за допустими.

Б. По същество

32. Съдът своевременно припомня, че член 3 от Конвенцията съдържа безусловна забрана на изтезания, нечовешко или унизително отношение или наказание, без оглед на обстоятелствата или деянията на жертвата (*Лабита срещу Италия (Labita c. Italie)* [ГО], № 26772/95, § 119, ЕСПЧ 2000-IV). За да бъде обаче приложен член 3, се изисква да е надхвърлен определен праг на тежест, чиято оценка е относителна по естеството си и зависи от всички елементи на казуса, по-специално от продължителността на визираното третиране, от неговото физическо или душевно въздействие, а понякога и от пола, възрастта, здравословното състояние на жертвата и т.н. (*Ирландия срещу Обединеното кралство (Irlande c. Royaume-Uni)*, 18 януари 1978, § 162, Поредица А, № 25).

33. Освен това, за да установи дали дадено наказание или отношение е „унизително” по смисъла на член 3, Съдът трябва да прецени дали целта е била да се принизи или смачка въпросното лице и дали мярката, разглеждана през призмата на последствията от нея, е засегнала, или не неговата личност по начин, несъвместим с член 3. В този контекст, публичният характер на дадено наказание или третиране може да се приеме за релевантен показател. В същото време липсата на публичност не пречи задължително даден вид отношение да попадне в тази категория – достатъчно е жертвата да се почувства унижена, дори само в собствените си очи, макар това да не изглежда така за другите (*Ранинен срещу Финландия (Raninen c. Finlande)*, 16 декември 1997, § 55, *Сборник с решения 1997-VIII*).

34. В конкретния случай жалбоподателят претендира за две отделни нарушения на член 3 от Конвенцията: от една страна, поради задължението да носи качулка при всяко извеждане от килията и, от друга страна, поради изолирането му от дейностите на останалите задържани в Софийския затвор. Именно затова Съдът счита, че трябва за изследва поотделно съвместимостта на тези два вида третиране с изискванията във връзка с член 3 от Конвенцията.

1. Постановянето на качулка

а) Становищата на страните

35. Жалбоподателят посочва, че е бил принуден да прикрива лицето си с качулка, когато е напускал килията си, за да се срещне със своите близки и адвокати, за да бъде отведен до районния съд, както и по време на съдебните заседания. Постановянето на качулка не е имало никакво вътрешноправно основание, нито е било необходимо в конкретния случай. Жалбоподателят заявява, че тази принуда му е причинила значителни душевни страдания и е проява на „унизително отношение”.

36. Правителството възразява срещу тезата, че въпросната мярка не е била необходима. Препраща към аргументите, изложени от прокуратурата пред Софийски районен съд на заседанието от 20 май 2003 г., а именно към факта, че е имало и друго висящо наказателно производство срещу жалбоподателя. В контекста на медийното отразяване на наказателния процес и предвидените следствени мерки, се е оказало необходимо да не се показва лицето на жалбоподателя.

37. Правителството изтъква, че предвид широкия обществен отзвук на делото на жалбоподателя и естеството на повдигнатите срещу него обвинения, оспорваната мярка е имала за цел да осигури безопасността му, тъй като можело да стане жертва на актове на отмъщение. Правителството счита също, че държавните органи не са имали ни най-малко намерение да оскърбят или унижат жалбоподателя, както и че в

крайна сметка въпросната мярка не му е причинила сериозни физически и душевни страдания.

38. Жалбоподателят отговаря, че е бил принуден да прикрива лицето си, дори когато е отивал на свиждане със своите близки или адвокати, а в тези случаи не е имало никаква заплаха за неговата безопасност. Смята, че съществуването на такава опасност е чисто предположение от страна на Правителството. Поддържа тезата си за отсъствие на каквото и да било правно основание за въпросното третиране и припомня, че неколkokратно е протестираше срещу продължаването на тази принудителна мярка..

б) Преценката на Съда

39. Съдът припомня своето решение по дело *Ирландия срещу Обединеното кралство* (цитирано по-горе, §§ 96 и 167), в което е преценил, че използването – едновременно, умишлено и продължително – на пет екстремни техники за разпит, наричани „техники за лишаване от сетивни възприятия“ (или „за сензорна депривация“), сред които и „закачулването“, пречещо на човек да вижда и да се ориентира, следва да се окачестви като нечовешко и унижително третиране. В рамките на постоянната си практика той също така е приел, че поставянето на превръзка на очите на задържания, което изкуствено го превръща в „незрящ“, може да предизвика, особено в съчетание с други форми на малтретиране, силен психически и физически натиск, който се окачествява като обхванато от забраната по член 3 отношение (виж например решение *Мартинес Сала и други срещу Испания* (*Martinez Sala et autres c. Espagne*), № 58438/00, §§ 123 и 125, 2 ноември 2004 г. или *Йокалан срещу Турция* (*Öcalan c. Turquie*) [ГО], № 46221/99, § 183, ЕСПЧ 2005-IV). Този анализ на съдебната практика показва, че интензивно и продължаващо лишаване от сетивни възприятия може да доведе до изострени страдания отвъд т.нар. „праг на суровост“, който се изисква във връзка с прилагането на член 3 от Конвенцията.

40. Относно конкретния случай, Съдът отбелязва, че жалбоподателят не посочва, че носенето на качулка е било в съчетание с други мерки от естество да му причинят психически или физически страдания, нито се оплаква, че тази принудителна мярка е довела до лишаването му от сетивно възприятие, още повече че както е казано в параграф 21 по-горе, използваната качулка не му е пречела да вижда. Предвид това, главният въпрос, който стои пред Съда по настоящото дело, е да проучи всички конкретни обстоятелства, за да установи дали принудата за носене на качулка е предизвикала психологически ефект, превишаващ прага на суровост, свързан с приложението на член 3.

41. Като отбелязва, че жалбоподателят е бил принуден да прикрива лицето си с качулка от 9 май 2002 г. до 18 юни 2003 г. (параграфи 21 и

23 по-горе), т.е. за повече от 13 месеца, Съдът счита, че подобна мярка, засягаща физическата идентичност и наложена за толкова дълъг период от време, неминуемо е засегнала жалбоподателя дълбоко. За да прецени тежестта на съответните последствия, Съдът счита за целесъобразно да изследва свързаните с оспорваната мярка релевантни обстоятелства, а именно: законосъобразност от гледна точка на вътрешното право, необходимост, условия и начин на изпълнение (виж решение *Ранинен срещу Финландия*, цитирано по-горе, § 57, както и *Янков срещу България*, № 39084/97, §§ 114 до 118, ЕСПЧ 2003-XII).

42. Съдът отбелязва, че към момента на разглежданите събития не е съществувала вътрешноправна разпоредба, която изрично да позволява на органите на наказателното преследване да изискват от жалбоподателя да прикрива лицето си с качулка (параграф 28 по-горе). От друга страна, жалбоподателят е знаел за липсата на такова вътрешноправно основание, за което сочи позицията на неговия адвокат по време на заседанието от 20 май 2003 г. пред Софийския районен съд (параграф 22 по-горе). Съдът е на мнение, че това обстоятелство е породило чувство за своеволно отношение от страна на съответните органи.

43. Що се отнася до необходимостта от въпросната мярка, Съдът отбелязва, че Правителството излага две групи съображения, обвързани респективно с безопасността на жалбоподателя и с целите на двете наказателни разследвания срещу него (параграфи 36 и 37 по-горе). Съдът приема, че в контекста на широкото медийно отразяване на процеса на жалбоподателя (параграфи 12 и 21 по-горе), предвид естеството и тежестта на повдигнатите срещу него обвинения (параграф 11 по-горе) и наличието на друго наказателно разследване за сходни деяния (параграф 22 по-горе), изложените от Правителството аргументи не изглеждат лишени от основание. По-специално, необходимостта да се запази анонимността на жалбоподателя може да бъде резонно оправдание за слагането на качулка на публични места, най-вече при довеждането му до залата на съответното съдебно заседание.

44. За отбелязване е обаче, че въпросната мярка е била прилагана и по време на самите заседания на районния съд, както и при отвеждане на жалбоподателя до помещенията за свиждане. Съдът не е убеден, че поставянето на качулката е било обосновано в тези случаи. Той не вижда никаква причина жалбоподателят да бъде „закачулван“, в пределите на мястото за задържане, докато отива да се срещне със своите близки и/или защитници. От друга страна, при разглеждане на делото пред съдилищата, желаната анонимност на жалбоподателя е можело да се осигури чрез провеждане на заседанията при закрити врата и/или чрез въвеждане на определени мерки за регулиране използването на камери или фотоапарати по време на заседанията. Обаче, въпреки няколкократните молби на жалбоподателя (параграф 22 по-горе), държавните органи, изглежда, не са разгледали възможността да се въведат мерки, които биха облекчили

неговото положение, а това несъмнено е задълбочило чувството на тревожност и безсилие пред своеволните действия, на които е било подложен.

45. Съдът отбелязва и факта, че въпреки решението на Софийския районен съд за преустановяване на мярката след 22 май 2003 г., съпровождащите полицаи са продължили да налагат качулката извън съдебната зала чак до 18 юни 2003 г. (параграф 23 по-горе). Съдът е на мнение, че жалбоподателят може да е възприел това своеволно поведение на полицаите като желание за наказание от тяхна страна.

46. Предвид този наказателен характер на оспорваната мярка, Съдът счита, че задължението да носи качулка е предизвикало у жалбоподателя тревожност, безпомощност и малоценност, така че да се чувства унижен и принизен в собствените си очи.

47. В заключение, след като изследва продължителния период и начина на изпълнение, липсата на правно основание за оспорваната мярка и нейния самоволен характер, както и съществуването на наказателен аспект, Съдът преценява, че психологическите въздействия на оспорваната мярка са надхвърлили изискуемия за приложимост на член 3 праг на суровост и жалбоподателят действително е бил третиран по унизителен начин. Следователно е налице нарушение на член 3 от Конвенцията по този пункт.

2. Изолирането на жалбоподателя от дейностите на другите задържани

а) Становищата на страните

48. Жалбоподателят твърди, че по време на престоя в Софийския затвор, от 3 януари до 20 юни 2003 г., е бил заключен в единична килия и е бил изолиран от дейностите на останалите затворници, без никакво основание.

49. Правителството изтъква, че жалбоподателят е бил изолиран с цел да се осигури неговата безопасност.

50. Заинтересованият отговаря, че в тази си част позициите на Правителството почиват единствено на предположения, а не на реално съществуваща заплаха за личната му сигурност в затвора.

б) Преценката на Съда

51. Съдът припомня своята юриспруденция, съгласно която една продължителна изолация на задържания в заключена единична килия, при неадекватни материални условия и без достъп до разнообразни дейности, може да се окачества като нечовешко и унизително третиране по смисъла на член 3 от Конвенцията (виж например решение *Йоргов срещу България*, № 40653/98, § 86, 11 март 2004 г.).

52. По конкретния случай Съдът отбелязва, че жалбоподателят се оплаква от изолацията си в единична килия и спрямо дейностите на другите задържани, но не и от материалните условия в Софийския затвор.

53. Съдът отбелязва, че изолирането на жалбоподателя от дейностите на другите задържани е продължило около пет месеца и половина. След това наложената му мярка за предварително задържане е била отменена и той е бил освободен (параграф 20 по-горе). Горепосоченият период не изглежда прекомерно дълъг в сравнение със случаите, по които има взети решения относно нарушение на член 3 поради изолация в заключено помещение, а именно: *Йоргов срещу България* (цитирано по-горе, § 82) – изолация в течение на две години и половина; *Полторатски срещу Украйна (Poltoratski c. Ukraine)* (№ 38812/97, §§ 138 до 140, ЕСПЧ 2003-У) – изолация в течение на две години и три месеца; *Г. Б. срещу България* (№ 42346/98, § 87, 11 март 2004 г.) – ограничителен затворнически режим за повече от осем години.

54. Освен това Съдът констатира, че в случая не се касае за абсолютно изолиране. И действително, от материалите по делото става ясно, че жалбоподателят е имал възможност да се среща със свои близки и с адвокатите и че няколко пъти е напускал килията си, за да се яви в съда. Той не се оплаква от евентуално ограничаване на неговата кореспонденция, нито от това, че не е имал дейности на открито, което право е било гарантирано от вътрешното законодателство дори на задържан, изолиран от останалите обитатели на затвора (параграф 29 по-горе). Съдът отбелязва от друга страна, че материалите по делото не му позволяват да установи дали изолирането на жалбоподателя от дейностите на другите задържани е имало сериозно неблагоприятно отражение върху неговото физическо или душевно състояние.

55. В заключение, след като изследва всички релевантни обстоятелства, Съдът преценява, че последствията от това ограничено по продължителност изолиране на жалбоподателя от дейностите на останалите обитатели на Софийския затвор, не надвишават прагът на суровост и не попадат в приложното поле на член 3.

56. Следователно не е налице на нарушение на член 3 по този пункт.

II. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

57. Жалбоподателят се оплаква от липсата на вътрешноправни средства за защита срещу твърдяните нарушения на член 3 от Конвенцията. Позовава се на член 13, който гласи :

„Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.”

58. Правителството изразява несъгласие с тезата на жалбоподателя. Отбелязва, че по негова молба районният съд действително е разпоредил на съпровождащите полицаи да преустановят слагането на качулка. От друга страна, тази мярка е произтичала от решение на прокуратурата, което е можело да се оспори пред висшестоящия прокурор, даже и пред главния прокурор. Правителството не коментира въпроса дали съществуват вътрешноправни средства за защита, които жалбоподателят е можел да приложи във връзка с изолирането му в заключено помещение.

59. Жалбоподателят отговаря, че наложените му мерки са били необосновани и произволни. Подчертава, че многобройните му молби до компетентните органи, в които описва как е бил третиран по време на задържането му, не са довели до подобряване на неговото положение.

А. Допустимост

60. Съдът констатира, че тази част от жалбата не е явно неоснователна по смисъла на чл. 35, § 3 от Конвенцията. От друга страна, по отношение на нея не е налице никакво друго основание за недопустимост. Следователно тя може да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

61. Съдът припомня, че член 13 гарантира съществуването на вътрешноправни средства за защита, които позволяват основаните на Конвенцията „защитими оплаквания“ да бъдат разгледани по същество и да бъде предоставено подходящо обезщетение. Държавите страни по Конвенцията се ползват с определена свобода на преценка във връзка с начина на съобразяване със задълженията, които произтичат за тях от тази разпоредба. Обхватът на задължението, произтичащо от член 13, е различен в зависимост от естеството на оплакването, повдигнато при позоваване на Конвенцията. Член 13 изисква обаче обжалването да бъде „ефикасно“ както в практически, така и в правен аспект (*Макглинчи и други срещу Обединеното кралство* (*McGlinchey et autres c. Royaume-Uni*), № 50390/99, § 62, ЕСПЧ 2003-V).

62. Когато нарушението се отнася до член 3, обезщетение за произтекли от него неимуществени вреди трябва по принцип да бъде възможно, и то в рамките на съществуващ механизъм за обезщетяване (*Макглинчи и други срещу Обединеното кралство*, цит. По-горе, § 63; или *Йовчев срещу България*, № 41211/9S, § 143, 2 февруари 2006 г.).

63. Съдът отбелязва, че оплакванията, повдигнати от жалбоподателя на основание член 3 от Конвенцията, са обявени за допустими (параграф 31 по-горе) и са разгледани по същество. От това следва, че същите са защитими от гледна точка на член 13 и тази разпоредба на

Конвенцията е приложима в конкретния случай (*Андрей Георгиев срещу България*, № 61507/00, § 67, 26 юли 2007 г.).

64. Що се отнася до вътрешноправните средства за защита, с които е разполагал жалбоподателят, за да протестира срещу наложената качулка, Съдът отбелязва, че той е изразил своето несъгласие с въпросната мярка пред Главния прокурор и Висшия съдебен съвет, но тези жалби не са дали резултат (параграф 22 по-горе). Вярно е, че по молба на жалбоподателя районният съд е разпоредил на съпровождащите полицаи да престанат да му слагат качулка. Последните обаче са продължили да прилагат мярката извън съдебната зала чак до м. юни 2003 г. (параграф 23 по-горе). На фона на тези факти Съдът преценява, че посочените от Правителството средства за защита не притежават изискуемата във връзка с член 13 ефикасност, за да се сложи край на изобличеното от жалбоподателя отношение.

65. Съдът отбелязва, че правителството ответник не споменава за механизъм за обезщетяване за вреди, в рамките на който жалбоподателят би могъл да предяви претенция за обезщетение за неимуществени вреди, нанесени от носенето на качулка (параграф 58 по-горе). От друга страна, Съдът не разполага с никаква информация, която да му позволи да направи извод за приложимостта на чл. 1 и чл. 2 от Закона за отговорността на държавата по отношение на твърде специфичния случай за принудително носене на качулка. Поради това той не счита за установено, че вътрешното право е предоставило на въпросното лице възможността да получи парично обезщетение за твърдяната неимуществена вреда.

66. Що се отнася до изолирането на жалбоподателя, Съдът отбелязва, че той се е оплакал пред затворническата администрация, но неговите молби не са били уважени (параграф 24 по-горе). Материалите от делото не позволяват на Съда да установи дали жалбоподателят се е оплакал и пред прокуратурата, която съгласно вътрешното право упражнява надзор за законност в местата за лишаване от свобода (параграф 29 по-горе). Съдът отбелязва, че така или иначе споменатите по-горе средства за защита нямаше да позволят на жалбоподателя да получи обезщетение за предполагаеми вреди поради изолирането му в заключено помещение, като в същото време подчертава, че наличието на подобна възможност придобива особена значимост с оглед спазването изискванията на член 13 в случай на твърдения за лошо отношение (параграф 62 по-горе).

67. Що се отнася до съществуването на механизъм за обезщетяване, Съдът припомня, че в поредица от решения по български дела е установил, че благодарение на развитието на вътрешната съдебна практика, член 1 от Закона за отговорността на държавата позволява на заинтересованите лица да получат обезщетение за вреди, претърпени поради лоши условия или недостатъчни медицински грижи в местата за задържане и/или лишаване от свобода (виж например решение

Кирилов срещу България, цитирано по-горе, §§ 21 и 22, или *Христов срещу България*, цитирано по-горе). В конкретния случай жалбоподателят не се оплаква нито от материалните условия в Софийския затвор, нито от липсата на подходящи медицински грижи, а посочва само, че е бил напълно лишен от възможност за общуване с останалите задържани. Съдът не разполага с никаква информация за приложимостта на Закона за отговорността на държавата спрямо конкретната специфична ситуация. От друга страна, Правителството не посочва механизъм за обезщетяване, който би могъл да компенсира твърдяното нарушение на член 3. Ето защо Съдът не счита за установено, че вътрешното право е предоставило на жалбоподателя подобно средство за защита.

68. В заключение, Съдът преценява, че жалбоподателят действително не е разполагал с вътрешноправни средства за защита, позволяващи отстраняване на твърдените нарушения на член 3. Следователно, налице е нарушение на член 13 от Конвенцията.

III. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

68. Жалбоподателят се оплаква, че не е бил освободен веднага след оправдаването му на 19 юни 2003 г. Позицията се на член 5 § 1 от Конвенцията, който гласи :

„1. Всеки има право на свобода и сигурност. Никой не може да бъде лишен от свобода, освен в следните случаи и по реда, предвидени от закона:

а) законосъобразно лишаване от свобода по силата на постановена от компетентен съд присъда;

б) законосъобразно арестуване или лишаване от свобода за неизпълнение на законосъобразно съдебно решение или с цел осигуряване на изпълнението на задължение, предписано от закона;

в) законосъобразно арестуване или лишаване от свобода с цел да се осигури явяване пред компетентния съгласно закона орган по обосновано подозрение за извършено престъпление, или когато задържането обосновано може да се смята за необходимо, за да се попречи на лицето да извърши престъпление или да се укрие, след като е извършило престъпление;

г) лишаване от свобода на непълнолетно лице на основата на законосъобразно решение, за да се осигури надзор с възпитателна цел, или законосъобразно лишаване от свобода на такова лице с цел да се осигури неговото явяване пред предвидената в закона институция;

д) законосъобразно лишаване от свобода с цел да се предотврати разпространението на инфекциозни болести, както и на душевноболни лица, алкохолици, наркомани или скитници;

е) законосъобразно арестуване или лишаване от свобода на дадено лице с цел да се предотврати незаконното му влизане в страната или на лице, срещу което се предприемат действия за депортиране или екстрадиране.”

69. Коментари по въпроса не са представени от Правителството.

А. Допустимост

70. Съдът констатира, че това оплакване не е явно неоснователно по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той отбелязва от друга страна, че по отношение на него не е налице никакво друго основание за недопустимост. Следователно то може да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

71. Съдът припомня, че член 5 § 1 дава списък с изключения от правото на свобода, който има изчерпателен характер и че само едно тясно тълкуване е в съответствие с целта на тази разпоредба: да се гарантира, че никой няма да бъде произволно лишен от свобода. (виж решение *Лабита срещу Италия*, цитирано по-горе, § 170). Поради това се задължава да разглежда с особена бдителност оплаквания, свързани със забавено изпълнение на решение за пускане на свобода (*Божинев срещу България*, № 47799/99, § 36, 28 октомври 2004 г.). Макар известно забавяне да е често неизбежно, то трябва да е сведено до минимум, за да се избегнат обстоятелства, поради които задържането на въпросното лице ще стане неоснователно от гледна точка на член 5 § 1 (*нак там*, § 37).

72. Относно конкретния случай Съдът отбелязва, че до деня на оправдаването си жалбоподателят е бил задържан по подозрения за извършване на престъпно деяние, т.е. че неговото задържане попада в приложното поле на член 5 § 1 (с) от Конвенцията. Софийският районен съд е постановил оправдателна присъда и незабавно освобождаване на 19 юни 2003 г. в 16:00 часа. Жалбоподателят обаче е бил освободен едва на следващия ден след обяд (параграф 20 по-горе).

73. Съдът приема, че изпълнението на въпросното решение неизбежно предполага извършване на определен брой формалности: транспортиране на жалбоподателя до мястото на задържане, определен брой проверки и т.н. При все това правителството има задължението да представи подробна почасова справка за всички релевантни действия, което са се случили в промеждутъка от време между решението за пускане на свобода и реалното освобождаване на задържания (виж решение *Божинев срещу България*, цитирано по-горе, §§ 37 и 39). Впрочем, Съдът не може да не отбележи, че правителството ответник не е изказало съображения в тази връзка (параграф 70 по-горе) и не е представило доказателство от естество да оправдае тази 24-часова забава за изпълнение на решението за освобождаване на жалбоподателя. Ето защо този период на задържане не е

оправдан от гледна точка на член 5 § 1 (с) от Конвенцията. От друга страна, в светлината на предоставената информация Съдът преценява, че задържането на въпросното лице между 16:00 ч. на 19 юни 2003 г. и следобеда на следващия ден не е оправдано от гледна точка на която и да било друга алинея на член 5 § 1.

74. Следователно, налице е нарушение на тази разпоредба на Конвенцията.

IV. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

75. Жалбоподателят се оплаква също от продължителността на задържането му. Той се позовава на член 5 § 3 от Конвенцията, който в относителната си част гласи :

„Всяко лице, арестувано или лишено от свобода в съответствие с разпоредбите на т. 1 (с) на този член (...) има право на гледане на неговото дело в разумен срок или на освобождаване преди гледането на неговото дело в съда. Освобождаването може да бъде обусловено от гаранция за явяване в съда.”

76. Правителството оспорва тази теза, като изтъква тежестта на обвиненията срещу жалбоподателя. Извежда на преден план сложността на наказателното разследване и счита, че натоварените с него органи са действали с изискуемото в конкретния случай особено старание.

77. Жалбоподателят отговаря, че съдилищата са аргументирали отказите си да го освободят с тежестта на обвиненията срещу него, което не било относим и достатъчен аргумент, за да оправдае продължителното му задържане. Той поддържа също така тезата, че органите на предварителното разследване не са действали с необходимата бързина.

А. Допустимост

78. Съдът констатира, че това оплакване не е явно неоснователно по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той отбелязва от друга страна, че по отношение на него не е налице никакво друго основание за недопустимост. Следователно то може да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

79. Съдът отбелязва, че задържането на жалбоподателя е продължило от 15 януари 2002 г. до 20 юни 2003 г. (параграфи 16 и 20 по-горе), т.е. година и пет месеца.

80. Той припомня, че наличието на трайно основателно подозрение за извършено престъпно деяние е задължително условие за правомерност на дадено решение за продължаване на задържането, но

след известен период от време, това вече не е достатъчно и, следователно, Съдът е длъжен да прецени дали останалите аргументи на съдебните органи продължават да оправдават лишаването от свобода. Ако те се окажат „относими” и „достатъчни”, той се стреми да установи освен това дали компетентните национални органи са проявили „особено старание” при продължаване на процедурата (*Кудла срещу Полша (Kudła c. Pologne)* [ГО], № 30210/96, § 111, ЕСПЧ 2000-XI).

81. Съдът отбелязва, че жалбоподателят не е оспорил наличието на основателни причини да бъде заподозрян в извършване на престъпно деяние, както и че Правителството не е коментирало този въпрос (параграфи 77 и 78 по-горе). При това положение Съдът счита, че страните са на единно мнение относно наличието на това първо условие за правомерност на задържането и не вижда причина за формулиране на различно заключение.

82. Съдът трябва след това да изясни дали изложените от местните съдебните органи аргументи са „относими и достатъчни” за продължаване на задържането на жалбоподателя. Той отбелязва, че решенията за отказ от освобождаване, които са взети между 19 януари и 7 октомври 2002 г., не са лишени от основание: като аргументи са посочени както тежестта на обвиненията срещу жалбоподателя, така и предишната му присъда и неговото агресивно поведение, което свидетелства, че е съществувала опасност от извършване на нови престъпни деяния (параграфи 17 и 18 по-горе).

83. За сметка на това, решението на съдия-докладчика от 29 януари 2003 г. и това на районния съд от 29 април 2003 г. са мотивирани само с тежестта на висящите обвинения срещу жалбоподателя (параграф 19 по-горе). В това отношение Съдът припомня, че съгласно неговата постоянна практика, тежестта на повдигнатите обвинения не би могла сама по себе си да оправдае задържане на обвиняемия за относително дълъг период от време (*Йечус срещу Литва (Ječius c. Lituanie)*, № 34578/97, § 94, ЕСПЧ 2000-IX, или *Илийков срещу България*, № 33977/96, § 81, 26 юли 2001 г.). Оттук следва, че от гледна точка на член 5 § 3 българските съдилища не са изложили „относими и достатъчни” аргументи за задържане на жалбоподателя през целия оспорван период. Предвид гореизложеното, Съдът не намира за необходимо да се произнася по въпроса дали органите, натоварени с наказателното преследване, са го провели с изискуемото особено старание.

84. В заключение, Съдът счита, че задържането на жалбоподателя в продължение на година и пет месеца не е било оправдано от гледна точка на член 5 § 3. Следователно е налице нарушение на тази разпоредба на Конвенцията.

V. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 2 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

85. Жалбоподателят се оплаква също, че изявление на софийския районен прокурор на пресконференция от 11 септември 2003 г. е накърнило презумпцията му за невиновност. Пзовава на чл. 6 § 2, който гласи:

„Всяко лице, обвинено в извършване на престъпление, се смята за невинно до доказване на вината му в съответствие със закона.”

86. Правителството възразява срещу тази теза и смята, че думите на прокурора са били погрешно изтълкувани. Пояснява, че предвид водещата роля на прокуратурата в рамките на наказателното производство, по-специално да поддържа обвинението, с тези думи прокурорът всъщност е изразил своето убеждение, че има достатъчни на брой сериозни и убедителни доказателства срещу жалбоподателя.

87. Жалбоподателят изразява несъгласие с правителството, що се отнася до тълкуването на думите, които са предмет на спора. Той изтъква, че по време на пресконференцията от 11 септември 2003 г. прокурорът наистина го е посочил като извършител на покушението срещу г-жа Г., като това се е случило скоро след оправдаването му от първоинстанционния съд.

A. Допустимост

88. Съдът констатира, че това оплакване не е явно неоснователно по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той отбелязва от друга страна, че по отношение на него не е налице никакво друго основание за недопустимост. Следователно то може да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

89. Съдът припомня, че презумпцията за невиновност, прогласена във втория параграф на член 6, е една от същностните характеристики на справедливия наказателен процес. Тя се оказва непризната, ако официално изявление във връзка с подсъдим носи идея за виновност, при положение че такава все още не е установена по законен път. Достатъчно е да има мотивация, дори и неконстатирана формално, която навежда на мисълта, че магистратът счита въпросното лице за виновно. В този контекст особено значение придобива подборът на думите, които държавните служители използват в публични изявления, направени преди дадено лице да е осъдено и признато за виновно за вмененото му правонарушение (например *Дактарас срещу Литва (Daktaras c. Lituanie)*, № 42095/98, § 41, ЕСПЧ 2000-X). Всъщност

важен е реалният смисъл на изявленията, и то в контекста на специфичните обстоятелства, при които са били направени (*Ю. Б. и други срещу Турция*, № 48173/99 и № 48319/99, § 44, 28 октомври 2004 г.).

90. От друга страна, презумпцията за невиновност може да бъде накърнена както от съдия, така и от прокурор (решение *Дактарас*, цитирано по-горе, § 44) или от полицейски служители (*Алне дьо Рибмон срещу Франция (Alenet de Ribemont c. France)*, §§ 37 и 41, 10 февруари 1995, серия А, № 308) или дори от председателя на парламента (*Буткевичюс срещу Литва (Butkevičius c. Lituanie)*, № 48297/99, §§ 49, 50 и 53, ЕСПЧ 2002-11).

91. Връщайки се към конкретния случай, Съдът отбелязва, че по време на пресконференцията от 11 септември 2003 г. прокурор К. е заявил във връзка с наказателния процес срещу жалбоподателя, че „никой магистрат не може да го убеди, че въпросното лице не е виновно“ (параграф 12 по-горе). За да оцени какво е било въздействието на тези думи върху общественото мнение, Съдът счита за необходимо да вземе предвид не само тяхното същностно значение, но и етапа, на който се е намирало наказателното производство към момента на пресконференцията, медийното отразяване на процеса и служебните отговорности на прокурор К.

92. В бележките на Правителството се казва, че прокурорът всъщност е изразил своята убеденост в непоклатимостта на доказателствата, събрани срещу жалбоподателя в хода на разследването (параграф 87 по-горе). Съдът обаче констатира, че в изявлението си прокурор К. не се е позовал на събраните в хода на разследването доказателства, а по-скоро е изразил собственото си убеждение, че жалбоподателят не е невинен.

93. Несъмнено, използваните думи имат донякъде двуяко значение: прокурор К. не отрича, че именно съдията трябва в крайна сметка да определи дали жалбоподателят е виновен, или не по обвиненията срещу него. Съдът обаче отбелязва, че изявлението, предмет на този спор, е било направено на пресконференция, проведена сравнително скоро след оправдаването на жалбоподателя от първоинстанционния съд, докато делото е било висящо пред Софийски градски съд, поради обжалване от страна на прокуратурата (параграфи 11 и 12 по-горе). Нещо повече, прокурор К. е оглавявал Софийска районна прокуратура (параграф 12 по-горе). В този контекст е било лесно двусмислените думи на прокурора да бъдат възприети от широката общественост като официална позиция на ръководената от него институция.

94. Накрая, Съдът взема под внимание медийния интерес: делото е било широко отразено от средствата за масово осведомяване. Той счита, че представителите на прокуратурата неминуемо са знаели това и са били длъжни да обърнат необходимото внимание на публичните

си изказвания, така че да не допуснат и най-малката смислова неяснота относно виновността на жалбоподателя. Съдът обаче констатира, че конкретният случай не е бил такъв.

95. В заключение: предвид същинския смисъл на използваните думи и обстоятелството, че те са изречени от високопоставен представител на прокуратурата по време на пресконференция, проведена в контекста на широко медийно отразяване на един неприключен наказателен процес, Съдът преценява, че оспорваното изявление е от естество да създаде в обществеността впечатлението, че жалбоподателят е виновен за престъплението, в което е обвинен.

96. Следователно, налице е нарушение на член 6, параграф 2 от Конвенцията.

VI. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1 КЪМ КОНВЕНЦИЯТА

97. Жалбоподателят се оплаква, че автомобилът му е бил иззет по време на наказателното разследване, за да послужи като вещественото доказателство, че разследващите органи неправомерно са го задържали за прекомерно дълъг период от време и са го върнали негоден за движение и с липсващи принадлежности. Той се позовава на член 1 от Протокол № 1, който гласи :

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания, освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право

Предходните разпоредби не накръняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.”

98. Правителството поддържа тезата, че въпросното изземване е било разпоредено в съответствие с вътрешното право и че е било необходимо за правилното протичане на наказателното преследване. Било е абсолютно необходимо автомобилът на жалбоподателя да бъде разпознат от определен брой свидетели, което е отнело време.

99. От своя страна, жалбоподателят оспорва съразмерността на мярката подчертавайки, че автомобилът му е бил задържан прекомерно дълго, даже след като е загубил значението си като доказателство.

A. Допустимост

100. Съдът констатира, че това оплакване не е явно неоснователно по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Отбелязва от друга страна, че по

отношение на него не е налице някакво друго основание за недопустимост. Следователно то може да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

101. Съдът припомня, че член 1 от Протокол № 1 не забранява изземването на имущество с цел представяне на доказателство в рамките на наказателно производство. Става обаче дума за мярка, която временно ограничава правото на ползване на собствено имущество; именно за да съответства на изискванията на член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията, мярката трябва да е предвидена във вътрешното законодателство, да преследва легитимна цел и да е съразмерна с тази цел (виж решение *Карамитров и други срещу България*, цитирано по-горе, § 72).

102. Съдът отбелязва, че изземването на въпросния автомобил е в съответствие с разпоредбите на Наказателно-процесуалния кодекс (пак там, §§ 29-33), че жалбоподателят не оспорва предвидимостта, нито достъпността на законодателните разпоредби (параграф 100 по-горе). При това положение Съдът счита, че страните са на единно мнение относно наличието на това първо условие за правомерност на мярката и не вижда причина за формулиране на различно заключение.

103. Съдът отбелязва също, че автомобилът на жалбоподателя е бил иззет като веществено доказателство в рамките на воденото срещу него наказателно производство и е бил подложен на разпознаване от свидетел (параграф 9 по-горе). В светлината на гореизложеното, Съдът счита, че въпросната мярка преследва легитимната цел да осигури правилно функциониране на правораздаването, следователно попада в обхвата на общия интерес.

104. Следващата стъпка на Съда е да прецени дали в конкретния случай е осигурен справедлив баланс между общия интерес и правото на жалбоподателя да ползва собственото си имущество. За да определи съразмерността на въпросната мярка, Съдът счита за целесъобразно да изследва нейното времетраене, необходимостта от нея в хода на наказателното преследване, последиците от прилагането ѝ за жалбоподателя и решенията, взети от компетентните органи по време на наказателния процес и след приключването му.

105. Съдът констатира, че автомобилът на жалбоподателя е секвестриран от 5 февруари 2002 г. до 26 април 2006 г., т.е. мярката е прилагана в продължение на повече от четири години. Съдът освен това отбелязва, че иззетият автомобил не е бил просто средство за придвижване, а основно работно средство за жалбоподателя, който е работел като таксиметров шофьор (параграфи 8 и 9 по-горе). От друга страна, автомобилът му е бил върнат в неизправно състояние и без определен брой принадлежности, което не се оспорва от

правителството (параграф 99 по-горе). С други думи, въпросната мярка е засегнала и основната професионална дейност на жалбоподателя, по-специално в периода след освобождаването му.

106. Материалите по делото показват, че следствените действия, включващи разпознаването на иззетия автомобил, са били извършени в началото на периода, предмет на спора (параграф 9 по-горе). Това веществено доказателство е било от съществено значение за проверка на алибито на жалбоподателя (параграф 8 по-горе), а оттук и за изхода на наказателното производство. При тези обстоятелства Съдът приема, че задържането на автомобила на жалбоподателя за срока на наказателното преследване срещу него е било наистина необходимо.

107. Съдът отбелязва обаче, че наказателното производство е приключило на 19 януари 2005 г. с решението на Върховния касационен съд (параграф 13 по-горе) и, считано от тази дата, задържането на автомобила като веществено доказателство вече не е било необходимо. Въпреки това, жалбоподателят е успял да влезе отново във владение на автомобила едва година и три месеца по-късно. Съдът констатира, че местните съдебни са отговорни за въпросното забавяне: пропуснали са да разпоредят предаването на автомобила след оправдаването на жалбоподателя (параграф 11, по-горе). За да поиска районният съд да се произнесе по въпроса (параграф 14 по-горе), жалбоподателят е принуден да започне ново производство и да подаде две молби една след друга, депозирани съответно на 2 септември 2005 г. и на 9 март 2006 г. От друга страна, нито един документ от естество да оправдае забавянето за разглеждане на тези молби не е представен от Правителството, а материалите по делото не позволяват на Съда да установи дали са съществували и други обстоятелства от естество да оправдаят задържането на автомобила след 19 януари 2005 г.

108. В заключение, предвид времетраенето на въпросната мярка, нейното отражение върху положението на жалбоподателя, хода на наказателното преследване срещу него и пропуските на властите в конкретния случай, Съдът преценява, че считано от датата, на която е оправдан жалбоподателят, мярката за задържане на автомобила му престава да е съизмерима с преследваната легитимна цел.

109. Следователно, налице е нарушение на член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията.

VII. ОТНОСНО ДРУГИТЕ ТВЪРДЕНИ НАРУШЕНИЯ

110. От гледна точка на член 2 § 2 от Протокол № 4, жалбоподателят посочва, че му е била наложена забрана за напускане територията на страната за времето на наказателното преследване срещу него.

111. Предвид цялата налична информация и в рамките на своите компетенции, Съдът не забелязва в това твърдение какъвто и да било признак за нарушаване на правата и свободите, провъзгласени от Конвенцията или Протоколите към нея. Оттук следва, че в тази си част жалбата е явно неоснователна и трябва да бъде отхвърлена на основание член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

VIII. ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

112. По смисъла на чл. 41 от Конвенцията,

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Обезщетение

113. Жалбоподателят претендира обезщетение в размер на 13 000 лева за понесени имуществени вреди във връзка с изземването на неговия автомобил. По отношение на неимуществените вреди, жалбоподателят претендира сума в размер на 15 000 евро за претърпени страдания във връзка с твърдените нарушения на негови права, гарантирани от членове 3, 5 и 6 от Конвенцията.

114. Правителството поддържа тезата, че претенциите на жалбоподателя са прекомерни и необосновани. То приканва Съда да обяви, че в случая самата констатация за наличие на нарушени права представлява справедливо достатъчно удовлетворение на жалбоподателя.

115. Съдът констатира, че жалбоподателят не е подкрепил с доказателства претенцията си относно твърдените имуществени вреди и отхвърля това искане.

116. Съдът счита обаче, че жалбоподателят е понесъл определени неимуществени вреди поради наложеното му задължение да прикрива лицето си с качулка в течение на продължителен период от време, както и поради липса на вътрешноправни средства за защита, способстващи за отстраняване на твърдените нарушения на член 3, прекомерно времетраене на задържането му, забавяне на неговото освобождаване след оправдаването му, неспазване на презумпцията за невиновност, както и задържане на автомобила му след приключването на неговия процес. С оглед на обстоятелствата по конкретния случай, Съдът счита, че констатацията за наличие на нарушение на тези права не би могла да бъде достатъчна сама по себе си от гледна точка на член 41 от Конвенцията. Присъждайки по справедливост, както изисква

горепосочения член, той определя на жалбоподателя сума в размер на 6 000 евро за претърпени неимуществени вреди.

В. Разходи и разноски

117. За разходи и разноски по делото жалбоподателят претендира сума в размер на 3 220 евро, която съответства на 46 часа работа на неговия адвокат при почасова ставка от 70 евро. Той моли отпуснатата за целта сума да бъде изплатена по банковата сметка на неговия представител.

118. Правителството счита, че исканата сума не е оправдана и е в преувеличен размер. То подчертава, че разумният характер на адвокатското възнаграждение за производства пред Съда трябва да се определя спрямо минималните тарифи, валидни за производства пред вътрешните съдилища.

119. Съгласно съдебната практика на Съда, възстановяване на съдебните разноски на жалбоподателя е възможно само доколкото е установено, че те действително са извършени, необходими и разумни по линия на посочената почасова ставка. Относно тарифата от 70 евро Съдът отбелязва, че не е изразена претенция тя да е по-висока от тарифите, практикувани например от големите адвокатски кантори в България (например *Ангелова срещу България*, № 38361/97, § 176, ЕСПЧ 2002-IV).

120. Предвид предоставените му документи и горепосочените критерии, Съдът счита за разумна сумата от 2500 евро за разходи и разноски по производството пред него и я присъжда на жалбоподателя. Молбата му за изплащане на тази сума по банковата сметка на неговия адвокат се приема.

С. Лихва за забава

121. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се изчислява на база определен лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с увеличение от три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ

1. *Обявява*, единодушно, жалбата за допустима по отношение на оплакванията, свързани с членове 3, 5 §§ 1 и 3, 6 § 2 и 13 от Конвенцията и с член 1 от Протокол № 1, и за недопустима в останалата си част;

2. *Приема*, с шест гласа срещу един, че е налице нарушение на член 3 от Конвенцията във връзка със задължението за носене на качулка;
3. *Приема*, единодушно, че не е налице нарушение на член 3 от Конвенцията във връзка с изолирането на жалбоподателя от дейностите на останалите задържани в Софийския затвор;
4. *Приема*, единодушно, че е налице нарушение на член 5, параграф 1, от Конвенцията;
5. *Приема*, единодушно, че е налице нарушение на член 5, параграф 3, от Конвенцията;
6. *Приема*, единодушно, че е налице нарушение на член 6, параграф 2, от Конвенцията;
7. *Приема*, единодушно, че е налице нарушение на член 13 от Конвенцията;
8. *Приема*, единодушно, че е налице нарушение на член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията;
9. *Приема*, единодушно, че
 - а) държавата ответник трябва да изплати на жалбоподателя, в тримесечен срок от датата, на която решението влиза в сила съгласно член 44, параграф 2, от Конвенцията, следните суми в легова равностойност по обменен курс към деня на плащането :
 - i. 6000 EUR (шест хиляди евро), плюс евентуално начисления дължим данък, за претърпени неимуществени вреди ;
 - ii. 2500 EUR (две хиляди и петстотин евро), плюс евентуално начисления дължим данък от жалбоподателя, за направените разходи и разноси пред Съда, които да се изплатят по банковата сметка на неговия представител ;
 - б) считано от датата, на която изтича горепосоченият срок, до датата, на която е извършено плащането, върху тези суми ще се начислява проста лихва, съответстваща на приложимия за периода определен лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, плюс три процентни пункта;
10. *Отхвърля*, единодушно, искането за справедливо удовлетворение в останалата му част.

Изготвено в писмена форма на френски език на 7 януари 2010 г., в съответствие с член 77, параграфи 2 и 3 от Правилата на Съда.

Клаудия Вестердик
Съдебен секретар

Пеер Лоренцен
Председател